

Так, наділеність України сільськогосподарськими природними ресурсами та значний внутрішній ринок, безсумнівно, впливає на конкурентну перевагу країни в цій галузі. *Природні ресурси, тобто кількість, якість, доступність і вартість земельних ділянок, кліматичні умови країни і географічне положення* щодо основних споживачів є вкрай сприятливими для цього ринку. Країна має найбільші шанси на успіх у тих галузях або їх сегментах, в яких детермінанти конкурентної переваги як системи мають найбільш сприятливий характер.

Тобто одержання конкурентної переваги на основі факторів залежить також від того, наскільки ефективно вони використовуються, тому лише інноваційність груп може слугувати запорукою довготривалості набутих конкурентних переваг. А отже, галузь на сьогодні має основні факторні конкурентні переваги – це такі, як природні ресурси, кліматичні умови, географічне положення країни, та почала накопичувати розвинені – це сучасна інфраструктура, високоосвічені кадри. Однак сьогодні птахівники не мають профільних дослідницьких інститутів, бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів, і як наслідок, не мають спеціалізованих конкурентних переваг – це персонал із вузькою спеціалізацією, інфраструктура специфічних типів, бази даних у певних сферах знань й інші фактори, застосовувані в обмеженій кількості галузей.

Як видно з перерахованого, конкурентоспроможність галузі з виробництва курятини в Україні не є тривалою через факторні переваги першого рівня, а тому лише створення кластерів росту для переходу галузі на інноваційний шлях розвитку може забезпечити їй довготривалу конкурентну перевагу.

Література:

1. Бойко В.І. Ринок м'яса : світові тенденції регіонального розвитку та виробництва / В.І. Бойко, Л.В. Мамчур // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2011. – № 1. – С. 145-148.
2. Логоша Р.В. Аналіз сучасного стану експорту м'ясної продукції / Р.В. Логоша // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2009. – № 10. – С. 120-124.
3. Логоша Р.В. Стан та тенденції розвитку підприємств м'ясопереробної галузі України / Р.В. Логоша // Збірник наукових праць ВНАУ. – Сер.: Економічні науки. – 2012. – № 3(69). – С. 120-124.
4. Оносова І.А. Маркетингова діяльність підприємств на ринку м'ясопродуктів : монографія / І.А. Оносова, О.М. Азарян, Е.М. Локтев, І.А. Оносова. – Донецьк : Вид-во "Дон дуєт", 2006. – 229 с.
5. Рудич О.О. Особливості маркетингової діяльності підприємств на ринку м'ясопродуктів / О.О. Рудич // Вісник Білоцерківського державного університету : зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 63. – С. 113-117.
6. Шуст О.А. Сучасний стан функціонування підприємств м'ясопереробної галузі України / О.А. Шуст // Науковий вісник НУБіП України : зб. наук. праць. – Сер.: Лісівництво та декоративне садівництво. – К. : Вид-во НУБіП України. – 2011. – Вип. 168(2). – С. 199-204.

Чернелевская Е.Л. Перспективы формирования кластера роста на рынке курятины

Одним из удачных рынков для создания инновационных кластеров роста в пищевой промышленности является рынок курятины. За несколько лет Украина может стать одним из лидеров по поставкам курятины на внешние рынки. Крупнейшими производителями курятины в Украине является ОАО "Мионовский хлебопродукт" и ООО "Комплекс Агромарс".

При исследовании структуры двух крупнейших групп предприятий по производству курятины выявлено что в их структуре отсутствуют центры инноваций, а именно научные

учреждения и учебные заведения, которые готовят профильных специалистов именно для потребностей отрасли. Как следствие такого положения вещей, практически все оборудование, которое было установлено при модернизации производственных мощностей, является иностранным и углубляет зависимость от его промышленного обслуживания. Конкурентоспособность отрасли по производству курятины в Украине не является длительной, а потому только создание кластеров роста для перехода отрасли на инновационный путь развития может обеспечить ей долговременное конкурентное преимущество.

Ключевые слова: кластер, рынки, конкурентоспособность, агропромышленный комплекс, трансформация, эволюция, регулирования.

Chernelevskaya E.L. Some Prospects of Cluster Growth on the Poultry Market

One of the successful markets to create innovative growth cluster in the food industry is supposed to be a poultry market. In some years Ukraine may become one of the leaders in the supply of chicken meat to foreign markets. The largest producers of poultry in Ukraine are Mironovsky Bakery Product Ltd and Agromars Association Inc. The innovative centres, such as research institutions and educational institutions training professionals specifically for the needs of the industry, are discovered to be absent in the structure of the two largest groups of companies with chicken production. Consequently almost all the equipment that was installed during the modernization of production facilities is produced abroad and, thus, deepens its dependence on industrial maintenance. The competitiveness of the poultry production in Ukraine is not long-term, since only cluster growth for the industry transition to innovative development can provide lasting competitive advantage.

Key words: cluster markets, competitiveness, agriculture, transformation, evolution and regulation.

УДК 332.122:338.43

Ст. наук. співроб. Ф.А. Важинський, канд. екон. наук – Інститут регіональних досліджень НАН України; доц. О.С. Молнар, канд. екон. наук – Ужгородський НУ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Виділено пріоритетні завдання державної політики регулювання зайнятості й ринку праці на селі; державної політики у сфері розвитку соціальної і виробничої інфраструктури сільських територій. Розглянуто заходи щодо реалізації цілей інноваційного розвитку сільського господарства України та вирішення проблем соціально-економічного розвитку сільських територій; формування нової територіальної структури економічних кластерів, спрямованої на розвиток територіальних соціально-економічних комплексів, здатних до більш ефективного саморозвитку з урахуванням можливої інноваційної діяльності. Визначено принципи оптимального розміщення продуктивних сил сільського господарства.

Ключові слова: сільські території, диверсифікованість сільської території, державна політика, концентрація та спеціалізація виробництва, інноваційний розвиток сільського господарства.

Постановка проблеми. Проблема територіальної організації сільських територій стала ще більш актуальною після реформування відносин власності на землю, запровадження інституту приватної власності на земельні ділянки й вільного підприємництва в сільському економічному просторі. Розвиток нових форм підприємництва і ринкової економіки відбувався на тлі занепаду села і сільськогосподарського виробництва. Виникли нові кризові явища, що свідчать про зниження платоспроможного попиту населення, загрози продовольчій безпеці, погіршення середовища проживання селян, деградацію та порушення екологічної

стійкості агроландшафтів, відсутність просторової організації систем сільського і лісового господарства тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У наукових публікаціях цій проблемі приділяється значна увага. Багато ґрунтовно вирішених питань розвитку території можна віднайти у працях І.К. Бистрякова, В.М. Бондаренка, М.П. Бутка, Б.М. Данилишина, М.Й. Маліка, Я.Б. Олійника, І.В. Прокопи, П.Т. Саблука, А.В. Степаненка, О.І. Павлова, М.А. Хвесика, Л.Г. Чернюк, Л.О. Шепотько, В.В. Юрчишина та ін. Проте ключові питання щодо формування нових форм комплексного розвитку сільських територій залишаються недостатньо вивченими і потребують подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Проблема диверсифікованості сільської економіки й технологічне відновлення її галузей, насамперед в АПК, є однією з найважливіших для підвищення стійкості розвитку сільських територій.

Пріоритетними завданнями державної політики регулювання зайнятості й ринку праці на селі є:

- відновлення і створення нових робочих місць, підтримка зайнятості в малих, середніх і великих сільськогосподарських підприємствах, що забезпечують перехід агропромислового виробництва на модернізовані інноваційні технології та індустриальні форми ведення господарства;
- підтримка ефективної зайнятості у сфері малого й середнього сільськогосподарського підприємництва, включаючи селянські (фермерські) господарства, товарні господарства сільського населення;
- нарощування й модернізація робочих місць у соціальній сфері села та об'єктах інфраструктури агропродовольчого ринку (зберігання, транспортування, збут);
- стимулювання збільшення робочих місць і створення пільгових умов для їхнього розвитку в несільськогосподарських сферах діяльності в усіх можливих її організаційних формах, особливо в рекреаційній і природоохоронній діяльності, агротуризмі;
- сприяння створенню робочих місць, зокрема на основі держзамовлення, у депресивних сільських районах із високим рівнем безробіття.

Державна політика у сфері розвитку соціальної і виробничої інфраструктури сільських територій орієнтується на кардинальне покращення середовища перебування проживаючих у сільській місцевості, поліпшення їхнього доступу до соціально-культурних і торгово-побутових послуг на основі розвитку стаціонарних, мобільних і дистанційних форм обслуговування, забезпечення гарантій суспільного обслуговування за державними соціальними стандартами. Важливою умовою поліпшення середовища перебування сільського населення є розвиток шляхово-транспортних комунікацій.

Особливе значення має екологізація сільського господарства, де в останні роки внаслідок зростання її інтенсифікації підвищилася загроза екологічного забруднення. Важливим напрямом екологізаційної політики стало розвитку сільських територій є розвиток безвідходних технологій. Основне завдання при цьому полягає у створенні, з одного боку, нових технологій, що забезпечують мінімізацію утворення відходів у процесі виробництва, з іншого – максимальну їхню утилізацію.

Важливим є збалансоване виробництво сільськогосподарської продукції, що не повинно відбуватися внаслідок погіршення навколишнього середовища. Сільськогосподарські виробники виконують функції не лише виробництва сільськогосподарської продукції, але й екологічну.

Необхідними умовами розвитку сільських територій в Україні є:

- створення сприятливих умов для формування стабільної економіки сільської родини;
- перекваліфікація селян за умови спеціальних програм через скорочення осіб, які задіяні в сільському господарстві;
- підвищення рівня суспільної інфраструктури;
- формування справжньої міцної територіальної громади;
- селяни мають бути рушійною силою у розбудові сільської місцевості;
- важливість підтримки з боку районних і обласних структур;
- пошук джерел фінансування, а також залучення власних коштів.

Запобігання подальшому поглибленню руйнівних процесів у селі передбачає активізацію опрацювання і поступового втілення в життя комплексу нормативно-правових та організаційно-економічних заходів, тобто посилення регулятивного впливу органів місцевого самоврядування на засадах органічного поєднання функцій місцевих владних структур та регіональних і загальнодержавних органів влади у вирішенні завдань розвитку сільських територій.

Останнім часом відбулася різка зміна пріоритетів аграрної політики розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні. Якщо на початку реформ йшлося про переваги спеціалізованого фермерського господарства, заснованого на приватній власності на землю, то тепер – про повернення до державної підтримки великих товаровиробників у сільському господарстві. Це сталося після 15 років трансформації господарств реального сектору економіки до ринкової системи, коли 75 % обсягів виробництва вже виробляється дрібними селянськими господарствами. Негативний характер такої політики полягає в її радикалізмі. Основною причиною невдали реформ була відсутність будь-якої стратегії приведення сільського господарства до системи спеціалізованих ресурсних комплексів, особливо у тваринництві, де накопичилося найбільше проблем. Виявилось, що ринкова система не може вирішити сукупність завдань відтворення продуктивних сил галузі, закупки сільськогосподарської продукції та соціально-економічного розвитку села.

В економіці сільськогосподарського підприємництва утворилася нова за сутністю проблема – криза перевиробництва, коли неплатоспроможний ринок не стимулює виробництво. Така ситуація є наслідком скорочення експорту сільськогосподарської продукції через розвал системи державного замовлення і розподілу ресурсів у країні євразійського простору, а також зниження попиту на сільськогосподарську сировину на внутрішньому ринку для перероблення на продовольчі товари в регіонах України через обмеження платоспроможного попиту населення.

Пропозиція сільськогосподарської продукції на ринок істотно залежить від концентрації та спеціалізації виробництва. Товарні сільськогосподарські підприємства з виробництва зерна повинні бути досить великими для самофінансування, на відміну від господарств із виробництва картоплі або овочів, які мають більш високу окупність витрат із розрахунку на одиницю зібраної площі та є фінансово самодостатніми. Моделі тваринницьких господарств можуть бути різноманітними за розміром, але високотехнологічними для забезпечення конкурентоспроможності. Протягом 15 років трансформації економіки села на ці обставини не звертали уваги. Адаптивність інноваційного розвитку сільського господар-

ства України полягає у структуризації підприємництва на користь високоефективних господарств без уваги до юридичних форм господарювання.

На цьому шляху перспективними є фермерські господарства, зокрема в молочному і м'ясному скотарстві, свинарстві, овочівництві та картоплярстві. Виробництво зерна, насіння олійних культур та цукрової сировини є пріоритетним для великих господарств товарного землеробства. Спеціалізація таких господарств дасть змогу підвищувати їх ефективність, а тому ніяких дотацій або субсидій з бюджету вони не повинні отримувати.

У новій парадигмі розвитку особливо цінним повинно вважатися запровадження системи управління ринковим середовищем в умовах вертикальної та горизонтальної інтеграції. Об'єктивно до ринку сільськогосподарської продукції дотичні, зокрема, товаровиробники, транспорт, інші обслуговуючі підприємства в сільському господарстві, а тому їх інтереси потрібно узгоджувати. Ринкову ціну на продовольство потрібно розподіляти за факторами виробництва зокрема: власникам коштів і фізичного капіталу, людського капіталу, природних сільськогосподарських ресурсів. Механізм такої взаємодії повинен бути адаптивним за принципом урахування інтересів усіх учасників інтегрованого процесу. Для реалізації цілей інноваційного розвитку сільського господарства України та вирішення проблем соціально-економічного розвитку необхідно:

- розробити перспективні напрями спеціалізації й залучення інвестицій для сільськогосподарських кластерів з урахуванням природного й соціально-економічного районування;
- виявити фактори взаємовпливу галузевого і поселенського розвитку, забезпечуючи пошук соціально-економічних і організаційних механізмів ослаблення централізованого галузевого впливу;
- вибрати режим організації господарської діяльності, здійснити відбір і законодавче встановлення територій з особливим статусом (особливі економічні й інноваційно-технологічні комплекси регіону, зони екологічної уваги тощо).

Механізми реалізації кластерного підходу повинні опиратися на нові управлінські заходи, що зводиться переважно до бюджетних трансфертів і цільових програм. Йдеться про формування нової територіальної структури економічних кластерів, спрямованої на розвиток територіальних соціально-економічних комплексів, здатних до більш ефективного саморозвитку з урахуванням можливої інноваційної діяльності. Формування таких інноваційно-територіальних комплексів може бути здійснене в різних варіантах: як соціально-економічних об'єднань, суспільно-організаційних структур, інноваційно-технологічних формувань.

У такому підході важливим є розвиток внутрішнього ринку, зміцнення внутрішніх зв'язків на основі розвитку шляхово-транспортної інфраструктури, міжгосподарських зв'язків. Для зон інноваційного розвитку й економічних кластерів необхідно визначити мету соціально-економічного розвитку й заходи щодо їх досягнення. Йдеться про стимулювання виникнення економічних кластерів у рамках насамперед інноваційно активних територій. Організація агропромислових кластерів на основі кількох районів може спростити вихід на зовнішній (за межами району й закордонний) ринок із достатніми обсягами продукції.

У рамках просторової організації доцільно здійснити:

- розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури, створення логістичних центрів;

- пошук механізмів узгодження інтересів держави, бізнесу, населення (дотримання екологічних стандартів; більша синхронізація стратегій розвитку сировинних компаній і населених пунктів);
- реалізацію пріоритетних завдань (підвищення інфраструктурної забезпеченості, упровадження твердих екологічних стандартів і формування системи контролю за їхнім виконанням, приведення системи розселення у відповідність до ефективності господарської діяльності, розвиток галузевої ресурсної бази).

Принципами оптимального розміщення продуктивних сил сільського господарства є: збалансованість попиту і пропозиції, зокрема ринкового; пропорційність розвитку галузей АПК; комплексність використання земельних і природних ресурсів, яка діє через використання генетичного потенціалу рослинного і тваринного світу, мінімізує втрати; компромісного поєднання регіональних і галузевих інтересів.

Визначаючи принципи розміщення сільського господарства, варто зауважити, що окремі з них є спільними для всіх галузей господарства, а саме:

- наближення виробництва до ринків збуту продукції з урахуванням фактора збереження її якості під час транспортування;
- збалансованість розвитку сільського господарства і переробної промисловості;
- зміцнення національної продовольчої безпеки і локалізації регіонів з низьким рівнем споживання продовольства на пересічну особу;
- розширення зовнішньоекономічних зв'язків АПК щодо питань міжнародного розподілу праці;
- збалансованість національного і регіональних ринків сільськогосподарської продукції і продовольства.

До принципів, які є специфічними для АПК, можна віднести:

- реалізацію генетичного потенціалу рослинництва з урахуванням природно-кліматичних умов регіонів;
- досягнення максимального поєднання регіонального розвитку тваринництва з умовами утримання худоби і птиці для реалізації їх біологічного потенціалу;
- забезпечення пропорцій вирішення білкової проблеми годівлі худоби за умови збереження якісних показників природного середовища;
- пропорційність розвитку ринку праці і виробництва.

Вирішуючи питання про раціональне розміщення галузей рослинництва і тваринництва, В.С. Немчинов уперше запропонував принцип комплексності або підхід за принципом єдності трьох максимумів: максимального задоволення суспільних потреб у продуктах харчування; забезпечення повного використання календарного фонду робочого часу протягом року з високої продуктивності праці; максимальної продуктивності землі з урахуванням не тільки збереження, а й зростання родючості ґрунту [5].

Ці принципи не втратили своєї актуальності в сучасних умовах, коли йдеться про національну продовольчу безпеку, вирішення соціальних проблем зайнятості селянства та охорону природних ресурсів від деградації. Принципово новим в аграрній політиці має бути покладений принцип необхідної достатності, який замінює невиправданий принцип приведення системи до максимального рівня.

Висновки. Принципами оптимального розміщення продуктивних сил сільського господарства є: збалансованість попиту і пропозиції, зокрема ринкового, пропорційність розвитку галузей АПК, комплексність використання земельних і природних ресурсів.

У рамках просторової організації сільських територій доцільно здійснити реалізацію пріоритетних завдань (підвищення інфраструктурної забезпеченості; упровадження жорстких екологічних стандартів і формування системи контролю за їхнім виконанням, приведення системи розселення у відповідність до ефективної господарської діяльності, розвиток галузевої ресурсної бази).

Для реалізації цілей інноваційного розвитку сільського господарства та вирішення проблем соціально-економічного розвитку сільських територій необхідно розробити перспективні напрями спеціалізації й залучення інвестицій для сільськогосподарських кластерів з урахуванням природного та соціально-економічного районування.

Література

1. Андрійчук В.Г. Проблеми розвитку приватних аграрних підприємств і вдосконалення міжгалузевих економічних відносин / В.Г. Андрійчук // Проблеми формування ринкової економіки. – К. : Вид-во КНЕУ, 2000. – С. 29-38.
2. Гайдучий П.І. Про основні засади реформування системи державної підтримки сільського господарства та сільської території / П.І. Гайдучий // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2005. – № 11. – С. 43-48.
3. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України / О.І. Дацій. – К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2004. – 428 с.
4. Малік М.Й. До питання сталого розвитку сільських територій / М.Й. Малік // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2008. – № 5. – С. 51-58.
5. Немчинов В.С. Розміщення продуктивних сил: вибрані твори / В.С. Немчинов. – В 4-ох т. – М., 1967. – Т. 4. – 547 с.
6. Прокопа І. Сільські території України: дослідження і регулювання розвитку / І. Прокопа // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2007. – № 6. – С. 50-56.
7. Розвиток сільських територій України / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2006. – 751 с.

Важинский Ф.А., Молнар А.С. Организационно-экономические механизмы обеспечения развития сельских территорий

Выделены приоритетные задачи государственной политики регулирования занятости и рынка труда на селе; государственной политики в сфере развития социальной и производственной инфраструктуры сельских территорий. Рассмотрены мероприятия по реализации целей инновационного развития сельского хозяйства Украины и решения проблем социально-экономического развития сельских территорий; формирование новой территориальной структуры экономических кластеров, направленной на развитие территориальных социально-экономических комплексов, способных к более эффективному саморазвитию с учетом возможной инновационной деятельности. Определены принципы оптимального размещения производительных сил сельского хозяйства.

Ключевые слова: сельские территории, диверсификация сельской территории, государственная политика, концентрация и специализация производства, инновационное развитие сельского хозяйства.

Vazhynsky F.A., Molnar O.S. Organizational and Economic Mechanisms Ensuring the Development of Rural Areas

The priority tasks of the state policy regulating employment and labour market in rural territories, and also state policy in the sphere of social and industrial infrastructure development in rural territories are highlighted. Measures to achieve the objectives of innovative development of Ukraine's agriculture and solving problems of socio-economic development of rural territories are considered. The formation of the new territorial structure of economic clusters aimed at development of territorial socio-economic complexes capable of more effective self-development taking into account possible innovation activity is studied. Some principles of optimal allocation of productive forces in agriculture are defined.

Key words: rural territories, diversification of rural territories, public policy, concentration and specialization of production, innovative development of agriculture.

УДК 336.717.061 Ст. викл. М.М. Вишиванюк, канд. екон. наук – Мукачівський ДУ

АКТИВІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ЗАЛУЧЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розкрито особливості та основні теоретичні підходи до визначення суті та методів управління кредитним потенціалом банків України. Представлено аналіз і оцінку кредитного ринку України у кризовий і посткризовий періоди з виокремленням проблемних аспектів, які гальмують довготермінове кредитування модернізації економіки країни. Розроблено пропозиції щодо розширення інструментарію довготермінового кредитування банками суб'єктів господарювання на основі організації державного страхування кредитів, державної гарантії щодо фінансування модернізації ключових галузей економіки, здійснення НБУ пільгового довготермінового рефінансування банків, які мають у своєму кредитному портфелі інвестиційно-інноваційні проекти, механізму відшкодування державою процентних ставок за інвестиційними кредитами.

Ключові слова: банківська система, кредитний потенціал, кредитування, кредитний портфель банків, інновації, інвестиції.

Постановка проблеми. Посткризовий період розвитку економіки України характеризується погіршенням фінансової стійкості та платоспроможності значної кількості підприємств, зростанням обсягів дебіторської і кредиторської заборгованості, зниженням інвестиційної привабливості багатьох секторів економіки. Подолання негативних тенденцій функціонування суб'єктів підприємницької діяльності можливе шляхом залучення потенціалу банківського сектору економіки, впровадження сучасних кредитних послуг корпоративним і роздрібним клієнтам, які мають інноваційну спрямованість. Банківська система України поступово відновила позитивні тенденції щодо стабільного залучення ресурсного потенціалу, зростання ринку банківського кредитування, відновлення прибуткового рівня діяльності у 2012 р. у розмірі 4,9 млрд грн, у 2013 р. – 1,4 млрд грн. Розроблення ефективних механізмів залучення потенціалу банків у розвиток економіки залишається важливою і актуальною проблемою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання щодо залучення потенціалу банківської системи у розвиток економіки України розглянуті в роботах таких дослідників, як: А.Ю. Маслова, М.В. Корнєєв, Н.М. Шелудько, В.І. Міщенко, А.С. Даниленко та інші. Однак чимало питань теоретичного та методичного характеру щодо активізації фінансового забезпечення інноваційного розвитку економіки України потребують подальшого дослідження і конкретизації.

Метою роботи є конкретизація суті кредитного потенціалу банків й обґрунтування напрямів активізації залучення потенціалу банківської системи в розвиток економіки України.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі існують різні визначення суті кредиту, які відображають окремі його риси, склад учасників кредитного процесу, стадії руху позичкового капіталу тощо. На практиці кредит визначають як: взаємини між кредитором і позичальником; зворотній рух вартості; рух платіжних засобів за умови повернення; рух позичкової вартості; рух позичкового капіталу.

Огляд наявних наукових праць з питань активізації задіяння потенціалу банківської системи в розвитку економіки дає змогу констатувати, що більшість досліджень пов'язані з виокремленням впливу кредитного й кредитно-інвестиційного потенціалу на економічне зростання. Зокрема, М.В. Корнєєв [4] заува-